

Hĺbkové ex post hodnotenie vybraných regulácií pôsobiacich v podnikateľskom prostredí - formulár

Spracovateľ: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, odbor zlepšovania podnikateľského prostredia

Gestor/gestori právneho predpisu: Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej aj ako „MK SR“)

Názov právneho predpisu/právnych predpisov: Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon (ďalej ako „autorský zákon“)

Lokalizácia: § 129c ods. 3 písm. b)

Účinnosť: 25. 03. 2022

Regulácia, ktorá je predmetom ex post hodnotenia: Regulácia č. 134

Ochrana pred neoprávneným kopírovaním a zneužívaním informácií v digitálnom priestore

Špecifikácia¹:

- Internetový odkaz na legislatívny proces hodnoteného právneho predpisu na portáli Slov-Lex:
<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2021/532>
- Internetový odkaz na číslo parlamentnej tlače hodnoteného právneho predpisu:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=8&ID=761>

Hĺbkové ex post hodnotenie:

- ☒ regulácie/regulácií jedného právneho predpisu
- ☐ navzájom súvisiacich regulácií vo viacerých právnych predpisoch

Ex post hodnotenie vykonané k: 29. 05. 2025

¹ Informácie sa neuvádzajú, ak bola hodnotená úprava predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015. Pred týmto dátumom neexistovala povinnosť vypracovať Analýzu vplyvov na podnikateľské prostredie.

9.1 Základné informácie k hodnotenej regulácii

9.1.1 Opis regulácie a jej pôsobenia:
Predmetnou novelou boli v autorskom zákone zadefinované práva súvisiace s autorským právom pre vydavateľov periodík (t. j. periodicky vydávaných tlačív, časopisov a iných diel). Právo vydavateľa periodika zahŕňa výhradné majetkové práva, ktoré sú prevoditeľné. Vydavateľ periodika má právo použiť svoje periodikum a právo udeliť súhlas na použitie svojho periodika, pričom poskytovateľ služieb informačnej spoločnosti môže periodikum použiť iba so súhlasom vydavateľa periodika. Majetkové práva vydavateľa periodika trvajú dva roky od zverejnenia. Tieto práva vydavateľa periodika sa však nevzťahujú na používanie periodika individuálnym používateľom pre súkromnú potrebu a na účel, ktorý nie je priamo ani nepriamo obchodný, ďalej sa nevzťahujú na nakladanie s hypertextovým odkazom alebo použitie nadpisu, individuálnych slov alebo veľmi krátkeho úryvku z periodika, ktorý nie je schopný byť náhradou za celé dielo. Výhradné práva vydavateľa sa tiež nevzťahujú na využívanie výtvorov zahrnutých v periodikách, ktoré nie sú chránené autorským zákonom, ako napríklad informácie či denné správy.
9.1.2 Znenie podnetu z podnikateľského prostredia (ak je k dispozícii)
V praxi sa stáva, že overený obsah niektorého média sa objaví na inom mieste bez toho, aby médium, ktoré ho „prevzalo“, ho nezneužívalo (neupravovalo) vo svoj prospech. V minulosti sa uvažovalo nad databázou médií, ktorých obsah sa riadi a korešponduje s Etickým kódexom novinára, obsahujúcou originálne adresy týchto médií, ktorých základné údaje vkladajú do databázy osoby zodpovedajúce za samotný obsah. Predmetom ex post hodnotenia by malo byť prehodnotenie ochrany pred neoprávneným kopírovaním, resp. uvádzaním celých častí na inom mieste digitálneho priestoru či využívaním v prípade šírenia nepravdivých či pravdu skresľujúcich informácií v rámci konšpiračnej scény.
9.1.3 Identifikácia dotknutých subjektov:
Ex ante: V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu neboli identifikované dotknuté subjekty. Ex post: Počet vydavateľov periodickej tlače bol odhadnutý na 1 000 subjektov na základe skutočnosti, že v evidencii periodickej tlače, ktorú vedie MK SR, je zaznamenaných 1 634 periodík, pričom niektorí vydavatelia vydávajú niekoľko rôznych periodík. Presné štatistiky počtu subjektov sa nevedú a z toho dôvodu nebude uvádzaný počet dotknutých subjektov v časti 9.2.
9.1.4 Identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie z ex ante fázy (ak bola vykonaná):
V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie.

9.2 Vyčíslenie dopadu na podnikateľské prostredie – porovnanie predpokladaných (ex ante) a skutočných (ex post) nákladov právneho predpisu²

Tabuľka č. 1: Výpočet skutočných vplyvov regulácie/regulácií (ex post) a ich porovnanie s predpokladanými vplyvmi (ex ante) (údaje sú uvedené po vyplnení Kalkulačky nákladov podnikateľského prostredia pre ex post hodnotenie uvedenú v prílohe č. 9b jednotnej metodiky):

EX POST								EX ANTE ³	EX POST – EX ANTE
Poradové číslo regulácie	Stručný a zrozumiteľný opis regulácie	Lokalizácia	Účinnosť právneho predpisu/regulácie	Kategória dotk. subjektov	Počet subjektov v dotk. kategórii	Náklady na 1 podnik. v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Rozdiel v nákladoch na kategóriu dotk. subjektov v €
134	Ochrana pred neoprávneným kopírovaním a zneužívaním informácií v digitálnom priestore	§ 129c ods. 3 písm. b)	25. 03. 2022	Vydavatelia periodík	-	-	-	-	-

² Kalkulácia nákladov sa uvádza pre každé hodnotené ustanovenie právneho predpisu, v prípade kalkulácie pre celý právny predpis ako celok je táto skutočnosť uvedená v lokalizácii.

³ Ex ante časť sa nevypĺňa, ak je regulácia zaradená do Registra ex post podľa bodu 10.3. písm. d) jednotnej metodiky a jej hodnotená úprava bola predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015.

Doplňujúce informácie k spôsobu výpočtu vplyvov jednotlivých regulácií na náklady podnikateľského prostredia a vysvetlenie rozdielu kvantifikácií ex post a ex ante

9.2.1 Spôsob vypočítania vplyvov na podnikateľské prostredie:
Ex ante náklady: V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie, a teda neboli ani vypočítané vplyvy na podnikateľské prostredie. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť spôsob vypočítania predpokladaných vplyvov na podnikateľské prostredie. Ex post náklady: Náklady predmetnej regulácie nedokážeme vypočítať, pretože v tomto prípade ide o zadefinovanie právnej istoty a nejde o reguláciu, ktorá má kvantitatívny vplyv. Zavedenie regulácie môže viesť k právnym sporom, kde rozhodnutia závisia od individuálnych posúdení súdov, čo znemožňuje vytvorenie jednotného kvantifikovateľného rámca.
9.2.2 Zdroj početnosti (vrátane internetového odkazu na konkrétne štatistiky, ak sú dostupné na internete):
Zdrojom početnosti sú interné štatistiky Ministerstva kultúry SR, ktoré nie sú verejne dostupné.
9.2.3 Dôvod rozdielu medzi predpokladanými nákladmi regulácie (ex ante) a zistenými skutočnými nákladmi (ex post) (ak vznikol):
V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie. Zároveň ide o reguláciu, pre ktorú nie je možné samostatne kvantitatívne posúdiť skutočné náklady. Z uvedených dôvodov nie je možné uviesť dôvod rozdielu medzi predpokladanými a skutočnými nákladmi.
9.2.4 Dôvod vzniku nepredpokladaných nákladov v ex ante fáze:
V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť náklady nepredpokladané v ex ante fáze.

9.3 Ex post konzultácie s podnikateľskými subjektami a gestorom právneho predpisu

9.3.1 Účastníci, forma, termíny a časový rozsah ex post konzultácií:

GESTOR PRÁVNEHO PREDPISU – Zúčastnení zástupcovia:

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY:

Cielené konzultácie:

Oslovené subjekty (obchodné meno, IČO):

Slovenský ochranný zväz autorský
pre práva k hudobným dielam (ďalej ako
“SOZA“), 00178454

Slovenský syndikát novinárov (ďalej ako
„SSN“), 00178501

MAC TV s. r. o., 00618322

MARKÍZA – SLOVAKIA, spol. s. r. o.,
31444873

LITA, autorská spoločnosť, 00420166

Zúčastnené subjekty:

Áno ☒ Nie ☐

Áno ☒ Nie ☐

Áno ☒ Nie ☐

Áno ☒ Nie ☐

Áno ☒ Nie ☐

Forma a termín vykonania konzultácií:

Oslovené subjekty:

Forma:

Dátum vykonania:

SOZA osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐

13. 02. 2025

SSN osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐

13. 02. 2025

MAC TV s. r. o. osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐

13. 02. 2025

MARKÍZA – osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐

13. 02. 2025

SLOVAKIA, spol. s. r. o. osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐

13. 02. 2025

LITA, autorská osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐

13. 02. 2025

spoločnosť

Verejné konzultácie:

Trvanie verejných konzultácií: od 03. 01. 2025 do 20. 01. 2025

Forma a termín vykonania konzultácií:

Do verejných konzultácií sa nezapojili žiadne ďalšie podnikateľské subjekty.

9.3.2 Vyjadrenie podnikateľských subjektov k regulácií:

- vznesené pripomienky voči zneniu regulácie,
- konkrétne problémy regulácie alebo prekážky, ktoré regulácia spôsobuje v praxi.

Zástupca SSN sa vyjadril, že sa dlhodobo stretáva s problémom regulácie, ktorá podľa jeho názoru nie je vhodne nastavená. Ide predovšetkým o situácie, ktoré sa dejú často a spôsobujú značné komplikácie.

Jedným z hlavných problémov je podľa SSN šírenie príspevkov v rámci konšpiračných scén, kde sa obsah často manipuluje a prezentuje spôsobom, ktorý nezodpovedá pôvodnému zámeru. Hoci pôvodné príspevky autorov spĺňajú všetky zákonné podmienky a etické normy, dochádza k ich prevzatíu inými portálmi. Tieto portály následne menia kontext či význam textu a publikujú ho v pozmenenej forme, čím môže dôjsť k poškodeniu reputácie či dezinterpretácii obsahu.

Frekvencovanosť takýchto situácií spôsobuje obmedzenie činnosti, pretože podnikateľský subjekt musí neustále riešiť dôsledky týchto zásahov. Súčasný mechanizmus regulácie sa ukazuje ako nedostatočný, pretože nechráni pôvodný obsah pred manipuláciou, no zároveň vytvárajú pre podnikateľov zbytočné prekážky.

Etický kódex by síce mal slúžiť ako samoregulačný nástroj, avšak v praxi sa ukazuje, že jeho dodržiavanie nie je jednotné – zatiaľ čo niektoré subjekty ho rešpektujú, iné ho úplne ignorujú. To vedie k nesystémovosti a nerovnomerným podmienkam v prostredí, kde by mala platiť férová regulácia. Preto je nevyhnutné, aby sa existujúce pravidlá upravili tak, aby reflektovali aktuálne výzvy a lepšie chránili podnikateľské subjekty pred nežiaducimi zásahmi.

9.3.3 Vyjadrenie gestora k:

- dôvodu vzniku právneho predpisu/regulácie, opis problému, ktorý má riešiť,
- výsledku pôsobenia regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- plnenie cieľov regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- vzniku nepredvídateľných vplyvov (ak sa vyskytli),
- podnetu z podnikateľského prostredia,
- vzneseným pripomienkam podnikateľských subjektov k zneniu regulácie a pôsobeniu v praxi.

Podľa slov gestora nejde primárne o otázku autorského zákona, ale skôr o záležitosť novinárskej etiky. Podľa jeho názoru súčasná legislatíva už obsahuje ustanovenia, ktoré poskytujú ochranu článkom publikovaným na internete. Konkrétne § 43 autorského zákona stanovuje povinnosť uviesť zdroj pri použití obsahu, čím zabezpečuje určitú mieru ochrany pre pôvodných autorov.

Napriek tomu však v praxi dochádza k situáciám, keď je tento mechanizmus obchádzaný alebo nie vždy dôsledne dodržiavaný. Hoci právny rámec poskytuje základné záruky, samotné dodržiavanie pravidiel často závisí od etických štandardov jednotlivých subjektov. To znamená, že niektoré médiá rešpektujú autorské práva a uvádzajú zdroj korektne, zatiaľ čo iné môžu pravidlá obchádzať alebo manipulovať s obsahom tak, aby to bolo formálne v súlade so zákonom, no v rozpore s etickými zásadami žurnalistiky.

9.3.4 Alternatívne riešenia z pohľadu podnikateľských subjektov:

- návrhy na zmeny v právnom predpise (úprava znenia/zrušenie regulácie),
- návrhy na úpravu aplikačnej praxe,
- príklady alternatívnych riešení alebo osvedčených postupov z iných krajín (dobrovoľné),
- očakávaná úspora nákladov v dôsledku úpravy/zrušenia regulácie (dobrovoľné).

SSN vyjadril požiadavku na zavedenie zoznamu vylúčených portálov, ktorý by jasne definoval, ktoré webové stránky nie sú považované za dôveryhodné a s ktorými nie je vhodné spolupracovať. Argumentujú tým, že podobný zoznam už existoval počas pandémie COVID-19, keď slúžil na reguláciu šírenia dezinformácií a zabezpečenie dôveryhodnosti zverejňovaných informácií.

Podľa podnikateľov by obnova takéhoto zoznamu pomohla predchádzať situáciám, keď seriózný obsah končí na konšpiračných či nespoľahlivých portáloch, kde je často vytrhnutý z kontextu alebo úmyselne pozmenený. Tvrdia, že jasne stanovené pravidlá a transparentné usmernenia by znížili riziko reputačného poškodenia a zároveň prispeli k väčšej právnej istote v mediálnom priestore. Preto apelujú na príslušné inštitúcie, aby sa k tejto otázke vrátili a zvažili zavedenie podobného mechanizmu aj v súčasnosti.

LITA reagovala na vyjadrenie gestora s tým, že autorský zákon síce poskytuje možnosti vymožiteľnosti práv, avšak v praxi sa stretávajú s viacerými prekážkami. Hoci môžu podniknúť právne kroky proti neoprávnenému použitiu svojho obsahu, žaloby sú finančne a časovo náročné, čo mnohých odrádza od ich podania. Použitie obsahu bez súhlasu sa tak často deje vedome, pričom subjekty, ktoré ho neoprávnene preberajú, kalkulujú s tým, že prípadná pokuta nebude výrazne vyššia ako náklady na získanie riadnej licencie.

9.3.5 Vyjadrenie gestora k alternatívnym riešeniam:

Gestor v reakcii na požiadavky podnikateľských subjektov uviedol, že o existencii zoznamu vylúčených portálov nemajú žiadne informácie. Zároveň vysvetlil, že disponujú zoznamom spravodajských webových portálov, avšak v rámci tohto zoznamu nemajú právomoc zakazovať akémukoľvek subjektu publikovanie obsahu.

Gestor zdôraznil, že ich kompetencie sú obmedzené na posudzovanie súladu zverejnených materiálov s platnou legislatívou. To znamená, že môžu vytýkať iba tie prípady, kde dochádza k jasnému porušeniu zákona, no nemajú možnosť preventívne zasahovať do redakčných rozhodnutí jednotlivých médií. Gestor preto nesúhlasí s návrhom SSN zaviesť zoznam vylúčených portálov.

9.4 Stanovisko spracovateľa k právnemu predpisu a jeho vplyvu na podnikateľské prostredie

9.4.1 Stanovisko k pôsobeniu právneho predpisu/regulácie na podnikateľské prostredie, k optimálnosti jej nastavenia a k optimálnosti nastavenia jej aplikačnej praxe:

Spracovateľ uvádza, že novela zákona zaviedla výhradné majetkové práva pre vydavateľov periodík, ktoré sú prevoditeľné a platia dva roky od zverejnenia. Poskytovatelia služieb ich môžu použiť len so súhlasom vydavateľa. Výnimkou je súkromné použitie, hypertextové odkazy, nadpisy, krátke úryvky a výtvary nechránené zákonom, ako napríklad informácie či denné správy.

Zástupca podnikateľských subjektov upozornil na nevhodne nastavenú reguláciu, ktorá spôsobuje problémy, najmä šírenie zmanipulovaných príspevkov v konšpiračných scénach. Pôvodný obsah je často prevzatý a pozmenený, čo vedie k dezinterpretácii a poškodeniu reputácie. Nedostatočné regulačné mechanizmy nezabraňujú manipulácii, ale zároveň kladú prekážky podnikateľom. Etický kódex nie je dôsledne dodržiavaný, čo vytvára nerovné podmienky. SSN preto zdôrazňuje potrebu úpravy pravidiel na lepšiu ochranu obsahu a podnikateľov.

Spracovateľ vníma, že podľa slov gestora ide skôr o otázku novinárskej etiky než autorského zákona, ktorý už poskytuje určitú ochranu článkom. § 43 vyžaduje uvedenie zdroja, no v praxi sa to často obchádza. Dodržiavanie pravidiel závisí od etických štandardov médií – niektoré ich rešpektujú, iné manipulujú obsah tak, aby formálne neporušili zákon, no konajú proti novinárskej etike.

9.4.2 Stanovisko k alternatívnym riešeniam, ktoré môžu zlepšiť podnikateľské prostredie:

Spracovateľ eviduje návrh SSN zaviesť zoznam nedôveryhodných portálov, s ktorými by nebolo vhodné spolupracovať, podobne ako počas pandémie COVID-19. Podnikatelia veria, že by to zabránilo šíreniu seriózneho obsahu na konšpiračných stránkach, kde sa častokrát nachádza v skreslenej podobe. Zavedenie jasných pravidiel by zvýšilo právnu istotu a znížilo riziko reputačného poškodenia. LITA upozornila, že hoci autorský zákon umožňuje ochranu práv, vymožiteľnosť je náročná a neoprávnené použitie obsahu sa často deje vedomo, keďže pokuty za neoprávnené použitie sú nižšie ako náklady na riadnu licenciu.

Gestor uviedol, že o zozname vylúčených portálov nemá informácie, ale eviduje zoznam spravodajských webov, pričom nemá právomoc zakazovať publikovanie obsahu. Jeho kompetencie sa obmedzujú na kontrolu súladu materiálov s autorským zákonom, no nemôže preventívne zasahovať do redakčných rozhodnutí médií. Gestor preto nesúhlasí s návrhom vytvoriť zoznam vylúčených portálov a spracovateľ sa k tomuto názoru prikláňa.

9.4.3 Odporúčenie spracovateľa:

- ☒ ponechať reguláciu ☐ upraviť reguláciu ☐ zrušiť reguláciu bez náhrady
- ☐ upraviť aplikačnú prax

9.4.4 Ak spracovateľ navrhuje reguláciu alebo aplikačnú prax upraviť, tak uvedie ako a akých právnych predpisov/ustanovení právnych predpisov (aj súvisiacich právnych predpisov) sa má úprava dotknúť:

Spracovateľ nenavrhuje reguláciu alebo aplikačnú prax upraviť.

9.5 Vyjadrenie gestora právneho predpisu k vykonanému hĺbkovému ex post hodnoteniu⁴

9.5.1 Pripomienky gestora právneho predpisu k procesu ex post hodnotenia:
Gestor sa v stanovenej lehote nevyjadril.
9.5.2 Vyjadrenie gestora k obsahu stanoviska spracovateľa:
Gestor sa v stanovenej lehote nevyjadril.

⁴ Časť 9.5 je v zmysle bodu 10.2. JM vyplnená v prípade, ak gestor právneho predpisu zaslal spracovateľovi vyjadrenie k vykonanému ex post hodnoteniu do 30 kalendárnych dní od ukončenia hĺbkového ex post hodnotenia